

Hild Gabriella – Berta Anikó – Németh Tímea

**„KICSIT BESZÉLEK MAGYARUL, KÉREM RÖVIDEN VÁLASZOLJON.” –
ESETTANULMÁNY HÁROM, MAGYARORSZÁGON TANULÓ KÜLFÖLDI
ORVOSTANHALLGATÓVAL**

Absztrakt

A tanulmány kettő norvég és egy jordán orvostanhallgató kvalitatív, feltáró jellegű esettanulmányának eredményeit mutatja be. A norvég Edna és Maren a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kar, 1+5 angol nyelvű programján kezdték meg második évüket a vizsgálat kezdetekor. Latif Jordániából érkezett a Stipendium Hungaricum ösztöndíjasaként az egyetemre. A vizsgálat idején már negyedéves orvostanhallgató volt. A kutatás során félig-strukturált interjúkat készítettünk a résztvevőkkel. Az interjúk alatt a következő kérdésekre kerestük a válaszokat: 1) mi motiválta résztvevőket abban, hogy külföldi egyetemet válasszanak, 2) mennyire volt fontos számukra választott szakmájuk, 3) milyen volt a kapcsolati hálójuk Magyarországon, 4) hogyan viszonyultak az általános magyar nyelvhez, és 5) mennyire voltak motiváltak a magyar orvosi szaknyelv elsajátítását illetően. A vizsgálat célja az volt, hogy megtudjuk, milyen tényezők befolyásolhatják ezeknek a hallgatóknak az attitűdjét a helyi kultúrához, az emberekhez, valamint a magyar nyelv elsajátításához. A kapott eredmények azt mutatták, hogy a résztvevők motivációja a külföldi tanulmányaikat illetően jelentős mértékben meghatározta hozzáállásukat a magyar kultúrához, emberekhez és a nyelvhez. Latif, aki minden kényszer nélkül döntött úgy, hogy Pécssett folytatja felsőfokú tanulmányait, sok külföldi és magyar hallgatóval kötött barátságot, és igyekezett mindent megtenni, hogy a magyar nyelvet minél jobban elsajátítsa. Ednát és Marent a norvég numerus clausus kényszerítette arra, hogy elhagyják országukat és külföldön tanuljanak tovább. Ők kizárólag a többi norvég hallgatóval töltötték idejüket, és csak annyi energiát fektettek a magyar nyelv elsajátításába, amennyi tanulmányaikhoz mindenképpen szükséges volt.

Kulcsszavak: külföldi tanulmányok; nyelvtanulás célnyelvi környezetben; motiváció

Bevezetés

A világszerte tapasztalható mobilizáció és migráció a felsőoktatás színterét is átalakította az utóbbi évtizedekben. Az anyaország határain kívül eső felsőoktatási intézményekbe beiratkozott hallgatók száma az 1999-es 2 milliőről 2016-ra 5 millióra emelkedett (OECD, 2018). Ezek a számok a jövőben még várhatóan tovább növekednek, amit az is jól mutat, hogy az Európai Unió az Erasmus programra fordított támogatását a 2021-2027 periódusra megduplázta (Eurostat, 2018). Ennek köszönhetően, több, mint 12 millió diák tanulhat külföldi egyetemeken a mobilitási program keretén belül az elkövetkezendő hét évben. Magyarország sem kivétel ez alól a tendencia alól, 2016-ban a felsőoktatásban tanuló hallgatók 9%-a határon túli volt (OECD, 2018). Hazánk orvostudományi egyetemének angol és német nyelvű programjai különösen népszerűek a külföldről érkező diákok

körében. Ezeken a programokon a nemzetközi hallgatók valamennyi tantárgyat angol vagy német nyelven tanulják. A klinikai gyakorlatok során azonban magyar betegekkel kell kommunikálniuk, ezért elengedhetetlen számukra a magyar nyelv bizonyos szintű elsajátítása. A Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karán (PTE ÁOK) tanuló, külföldi hallgatók tanulmányaik első két évében tanulnak magyar orvosi szaknyelvet. A harmadik év elején kezdődő klinikai gyakorlataikat kizárólag sikeres, magyar záró nyelvvizsga letétele után kezdhetik el. A motiváltabb nemzetközi hallgatóknak a vizsgát követően is van alkalmuk fejleszteni nyelvtudásukat további, úgynevezett Klinikai magyar nyelvórák keretében. A Pécssett tanuló, külföldi orvostanhallgatók motiváltsága és elkötelezettsége a magyar nyelv elsajátítását illetően igen széles skálán mozog. A jelen kvalitatív, feltáró jellegű tanulmányunk keretében a PTE ÁOK, egy jordán és két norvég orvostanhallgatójával készítettünk félig-strukturált interjúkat, amelyben a magyar nyelv tanulásával kapcsolatos hozzáállásukról, a pécsi életükről és tapasztalataikról kérdeztük őket. A kutatás célja az volt, hogy megtudjuk milyen tényezők befolyásolhatják ezeknek a hallgatóknak az attitűdjét a helyi kultúrához, emberekhez, valamint a magyar nyelv elsajátításához.

Irodalmi áttekintő

Nyelvtudás fejlődése célnyelvi környezetben

A célnyelvi környezetben történő nyelvelsajátításának terjedelmes irodalma van. Az egyik legkorábbi, és egyben leggyakrabban idézett kutatás John Carroll (1967) tanulmánya, amely 203 felsőoktatási intézmény, 2782 véletlenszerűen kiválasztott, nyelvszakos hallgatóinak nyelvtudását vizsgálta. Az eredmények azt mutatták, hogy a nyelvtudás egyik legerősebb prediktora a célnyelvi környezetben eltöltött tanulmányutak. Még egy rövid, idegennyelvi környezetben eltöltött idő is pozitívan hatott a nyelvi készségek fejlődésére. A kapott adatok arra is rámutattak, hogy minél alacsonyabb szintű nyelvtudással rendelkezett a tanuló, annál többet tudott profitálni nyelvi szempontból a külföldi tanulmányútból. Ezt a megállapítást azóta számos másik tanulmány is megerősítette (pl. Freed, 1995; Díaz-Campos, 2004). Guntermann (1995) a Békehadtest önkénteseinek –akik jellemzően amerikai diákok voltak – spanyol nyelvtudását vizsgálta. Az eredmények alapján ő arra a megállapításra jutott, hogy „egy kultúrában élni és dolgozni” jelentős motiváció forrása lehet, és jobb nyelvtanulási eredményekhez vezethet, mint pusztán „a nyelvi elemek elsajátítására való koncentráció” (Guntermann, 1995, p. 167).

Freed és munkatársai (2004) valamint Bradley (2003) otthoni és idegennyelvi környezetben tanuló diákok szóbeli nyelvtudásának fejlődését hasonlította össze. Mindkét tanulmány alátámasztotta, hogy a célnyelvi közösségben eltöltött idő jelentősen javította a diákok szóbeli készségeit. Egy másik kutatás (Segalowitz & Freed, 2004) spanyolul tanuló, angol anyanyelvű diákok nyelvtudásának fejlődését vizsgálta.

Azok a tanulók, akik legalább egy szemesztert töltöttek Spanyolországban nagyobb fejlődést mutattak, de ennek mértéke a kognitív képességekkel és a külföldi tanulmány során folytatott nyelvi interakciókkal korrelált. Számos olyan tanulmányról is tudunk, amelyek vagy nem tudták alátámasztani az idegennyelvi környezet pozitív hatását (Dewey, 2004, 2008; Stevens, 2001) vagy, épp ellenkezőleg, negatív hatást mutattak, főleg a nyelvtani ismeretek és az olvasáskészség esetében.

Kapcsolati háló szerepe a célnyelvi környezetben történő nyelvelsajátítás sikerességében

A célnyelvi környezetben (a továbbiakban: CK) történő nyelvelsajátítás sikerességének egyik meghatározó tényezője a helyiekkel történő interakciók minősége és gyakorisága, valamint a tanuló kapcsolati hálója. Isabelli-García (2006) állítása szerint CK tanulók kapcsolati hálózatának elemzése segíthet megindokolni a nyelvi készségek fejlődésében tapasztalható eltéréseket, mivel az anyanyelvi beszélőkkel történő interakciók gyakorisága és típusa fontos szerepet játszik a szociolingvisztikai készségek elsajátításában. Isabelli-García tanulmányában azt vizsgálta, hogy milyen összefüggés van a tanulói motiváció típusa, a fogadó kultúrával kapcsolatos attitűdök és a CK tanulók kapcsolati hálója között. Azt találta, hogy a motivált CK hallgatók kiterjedtebb és összetettebb kapcsolati hálózatokat alakítottak ki a fogadó országban, és fordítva, a célnyelvi közösségbe való beilleszkedés sikere, vagy annak hiánya is hatással volt a motivációjukra. A vizsgálatban az egyetlen hallgató, akinek nem javult a szóbeli készsége, nem tudott komplex kapcsolati hálózatot kialakítani a célnyelvi közösség tagjaival.

Tanaka (2007) japán diákok angol nyelv használatát vizsgálta egy 3 hónapos új-zélandi tanulmányút során. Az eredmények alapján megállapította, hogy igen korlátozott mértékben kerültek a hallgatók kapcsolatba az angol nyelvvel. Sok résztvevő elismerte az interjúban, hogy inkább a többi japán diákkal való interakciót részesítették előnyben, és kevésbé keresték azokat a lehetőségeket, ahol a helyiekkel tudtak volna kommunikálni. Még a helyi családoknál lakó tanulók is korlátozott mértékben beszélgettek a befogadó család tagjaival. Tanaka a japán diákok alacsony szintű angol nyelvtudásával indokolta vizsgálata eredményeit. Kinginger (2008), szintén CK diákokkal végzett vizsgálata során, arra a következtetésre jutott, hogy a nagyfokú egyéni eltérések a nyelvtudás fejlődése terén a tanulóknak a tanulmányúttal kapcsolatos, egymástól eltérő meggyőződéseivel és attitűdjével magyarázhatók. Azok a hallgatók, akik a nyelvtanulás szempontjából hasznosnak tartották a tanulmányutat, azok nyitottabbak voltak a helyiekkel, és sikerült velük informális kapcsolatokat kialakítaniuk, és jobb eredményeket értek el a nyelvi teszteken a vizsgálat során. Allen (2010) hasonló kutatása során arra a megállapításra jutott, hogy CK tanuló és a célnyelvi közösség közötti interakció szintjét több tényező is befolyásolja. Ezek közül a tényezők közül Allen kiemelte annak fontosságát, hogy mi motiválta kezdetben a tanulót, hogy részt vegyen a külföldi tanulmányúton, és milyen meggyőződései és elképzelései voltak a fogadó országról, annak kultúrájáról és magáról a külföldi tanulmányútról.

Wiers-Jensen (2003) norvég mobil, az anyaország határain kívül tanuló, egyetemistákkal végzett felmérése azt mutatta, hogy a Kelet-Európában tanuló norvég hallgatók mindössze 27% -a tölti szabadidejét heti rendszerességgel a fogadó ország lakóival, és a

fele "soha" vagy "szinte soha" nem lép kapcsolatba a helyiekkel. Egy másik felmérés szerint (Hovdhaugen & Wiers-Jenssen, 2017) a norvég mobil hallgatók gyakrabban kommunikáltak a fogadó országbeli hallgatókkal vagy más határon túli diákokkal, mint norvég egyetemistával. Azonban azokban az országokban, ahol a norvég tanulók száma magasabb volt, mint például Magyarországon, Nagy-Britanniában és Lengyelországban, mindössze 16% állította, hogy napi rendszerességgel tölti szabadidejét a fogadó ország diákjaival, és 77% arról számolt be, hogy rendszeresen találkozott norvég társaival. A szerzők úgy vélték, hogy ennek az lehet az oka, hogy a kelet-európai országokban ezeket, a főként angol nyelvű orvostudományi programokat nemzetközi diákok számára indítják, ahova a helyi diákok nem járnak.

Külföldi tanulmányúttal kapcsolatos motiváció

Ahogy a korábban említett vizsgálatok is igazolták, a célnyelvi környezetben történő nyelvelsajátítás sikerességét a hallgató külföldi tanulmányúttal kapcsolatos motivációja is jelentősen befolyásolja. A szakirodalom a hallgatói mobilitási motivációt két nagyobb csoportra osztja: 'húzó' és 'toló' tényezők (Mazzarol & Soutar, 2002). Az utóbbi esetben a származási országban található valamilyen hiányosság, például a helyi felsőoktatás rossz minősége vagy a felsőoktatási intézmények keretszámának korlátozása (numerus clausus), készítetik a hallgatót arra, hogy határon túli egyetemre iratkozzon be. Ezzel szemben a húzó tényezők a fogadó országból erednek, és oda vonzzák a nemzetközi hallgatókat; ide tartoznak például az alacsonyabb tandíj és/vagy megélhetési költségek, vagy az ország és annak kultúrája iránti érdeklődés.

Hovdhaugen & Wiers-Jenssen feltáró jellegű vizsgálata (2017) szerint a résztvevő norvég orvostanhallgatók többsége esetében „toló” tényezők játszottak szerepet abban, hogy határon túli egyetemre jelentkezzenek, mert a numerus clausus miatt nem tudtak bekerülni a hazai egyetemekre. Ezeknek a hallgatóknak összesen 80%-a nyilatkozta azt, hogy kizárólag azért döntött egy külföldi egyetem mellett, hogy az általa választott szakmát tudja tanulni. A norvég mobil diákok többségét motiválta az is, hogy megismerkedhet egy érdekes kultúrával vagy új „kalandokat” élhet át. Azonban a kelet-európai országokban elsősorban az orvoskarokon tanulókat motiválták legkevésbé ezek a tényezők. Mindössze 30% ment külföldre tanulni a jobb képzés vagy jobb nemzetközi karrierlehetőségek reményében. Egy, már korábban említett felmérés (Wiers-Jenssen, 2003) azt is megállapította, hogy az általános elégedettség a külföldön eltöltött tanulmányokkal kapcsolatban azon norvég diákok körében volt a legmagasabb, akik azért választottak határon túli felsőoktatási intézményt, hogy megismerkedjenek egy másik országgal és annak kultúrájával, valamint új és érdekes élményekben legyen részük. Ezzel szemben azok a diákok, akik kényszerből, például a numerus clausus miatt döntöttek úgy, hogy egy másik országban folytatják tanulmányaikat, általában kevésbé voltak elégedettek külföldi tanulmányaikkal.

A kutatási kontextus

A Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karának (PTE ÁOK) német és angol nyelvű programja a világ minden tájáról fogad hallgatókat (pl. Japán, Irán, Jordánia, Németország, Kína, Finnország, USA, Belgium stb.). A 2019/2020-as akadémiai évben a hallgatók 58%-a határainkon túlról érkezett. Ezek közül a nemzetközi diákok közül sokan Magyarország és az anyaország közötti megállapodás alapján, az ún. Stipendium Hungaricum ösztöndíjjal jönnek hazánkba továbbtanulni. Tandíjukat a magyar állam fizeti. Az ösztöndíj célja, hogy elősegítse a magyar felsőoktatás nemzetköziesítését, minőségfejlesztését és növelje a felsőoktatási intézménynek kulturális sokszínűségét. A Kar 2006 óta a norvég Bjorknes Hoyskole Intézettel is együttműködik, az úgynevezett 1 + 5 program keretében. Ez a program lehetővé teszi, hogy a norvég diákok az orvoscépzés első évét a hazájukban, az oslói Bjorknes Intézetben végezzék el, a fennmaradó öt évet pedig a PTE ÁOK-n. A Karon valamennyi nemzetközi orvostanhallgató tanulmányainak első két évében magyar orvosi szaknyelvet is tanul. Ezekben az órákon a hallgatók megtanulják, hogyan kell egy magyarul beszélő beteg kórtörténetét felvenni. A második év végén a német és az angol program diákjainak záróvizsgát kell tenniük magyar orvosi szaknyelvből, amelynek sikeres letétele előfeltétele annak, hogy elkezdhessék klinikai gyakorlatukat az ötödik szemesztertől a magyar kórházakban.

Résztevők

A vizsgálatban a szakirodalom által „kényelmi” vagy „véletlen” mintavételnek nevezett adatgyűjtési módszert alkalmaztunk (Mackey & Gass, 2005). Ennek során a kutató a legközelebbi rendelkezésre álló alanyokat használja fel a kutatásban való részvételhez. Két másodéves, norvég orvostanhallgató - Edna és Maren (álnevek) - és egy negyedéves jordániai orvostanhallgató, Latif (álnév) vettek részt a kutatásunkban, akik a PTE ÁOK angol nyelvű programján tanultak.

Maren 20, Edna 21 éves volt az első interjú idején. Mindketten Oslohoz közeli kisvárosokból jöttek. 2016 szeptemberében iratkoztak be az PTE ÁOK-ra az 1+5 program keretében. Ahogyan korábban leírtuk, ez a program lehetővé teszi a norvég hallgatók számára, hogy orvosi tanulmányaik első évét az oslói intézetben végezzék, a fennmaradó öt évet pedig a PTE ÁOK-on. Ezek a norvég hallgatók szakmai tantárgyakon kívül, a magyar orvosi szaknyelv tanulását is elkezdik Osloban. Edna és Maren 2017 szeptemberében kezdték el Pécsen tanulmányaik második évét, amely egyben az első évük is volt Magyarországon.

Latif 2014 októberében érkezett Pécsre a Stipendium Hungaricum ösztöndíjasaként. Egy Pécsen tartott, 10 hónapos felvételi előkészítő tanfolyam után 2015 májusában nyert felvételt a PTE ÁOK angol nyelvű programjára.

A kutatás módszertana és adatgyűjtés

A ritkán kutatott témákra vonatkozó szakirodalmi ajánlásnak megfelelően (Dörnyei, 2007), kvalitatív, feltáró jellegű megközelítést alkalmaztunk. 50-60 perces, félig strukturált egyéni interjúkkal, angol nyelven történt az adatgyűjtés. A kvalitatív paradigmán belül az interjú gyakran alkalmazott adatgyűjtési technika, olyan esetekben, amikor a résztvevők meggyőződései, attitűdjei, észrevételei és véleménye a vizsgálat tárgya (Mackey & Gass, 2005). Az ilyen tanulmány célja nem egy adott hipotézis igazolása, hanem, hogy bemutassa milyen témák és kérdések merülnek fel a vizsgált mintában. A kvantitatív kutatással ellentétben, a kvalitatív vizsgálatok kevesebb résztvevővel dolgoznak, mert a cél nem az eredmények általánosítása nagyobb populációra, hanem az, hogy bemutassa a mögöttes jelenségeket (Mackey & Gass, 2005). Ednával és Marennel négy alkalommal készítettünk interjút: a Magyarországon eltöltött első évük kezdetén (2017 szeptemberében), 6 hónappal Magyarországra érkezésük után (2018 januárjában), az első évük végén (2018 júniusában) és a Magyarországon töltött második évük végén (2019 májusában). Mivel a szerzők Latif-ot már negyedéves hallgató korában ismerték meg, csak egyszer készítették vele interjút, a negyedik évének végén, 2019 májusában. Az interjúkat diktafonnal rögzítettük, majd elektronikus formába átvitük, és magyar nyelvre lefordítottuk. Az így kapott adatokat témák és kérdések mentén elemeztük (Creswell, 2003; Mackey & Gass, 2005). A résztvevők benyomásainak és tapasztalatainak mélyebb megértése és a megállapításaink alátámasztása érdekében az interjúból kiemeltünk idézeteket.

Kutatási kérdések

Az interjúk során a résztvevők külföldi tanulmányaikkal kapcsolatos benyomásaikra, tapasztalataikra és motivációjukra igyekeztünk rávilágítani. A kérdések a hallgatóknak és a családjuknak egy másik országgal, kultúrával és nyelvvel kapcsolatos attitűdjét is érintették.

- 1) Mi motiválta a résztvevőket, hogy PTE ÁOK-n tanuljanak tovább?
- 2) Mennyire volt fontos számukra a választott hivatásuk?
- 3) Milyen volt a kapcsolati hálózatuk Pécsen?
- 4) Hogyan viszonyultak a magyar nyelvhez, kultúrához és a helyiekhez?
- 5) Mennyire voltak motiváltak a magyar orvosi szaknyelv elsajátítását illetően?

Eredmények és diszkusszió

Motiváció – külföldi tanulmányok

Latif

Latif az interjú során, arról számolt be, hogy családjában többen is, édesapja és nagybátyjai is tanultak külföldön néhány évet, és a húga is külföldre szeretne menni továbbtanulni. Elmondása szerint sok jordán család bátorítja a gyerekeket, hogy külföldön tanuljanak tovább az ország „rossz gazdasági helyzete miatt”. Ő úgy érezte, hogy mivel apjuk azt tanította nekik, hogy legyenek „önállóak”, szerinte őt és a húgát ez is motiválta, hogy

határon túli egyetemre menjenek. A középiskola után felvették az orvosi egyetemre Jordániában, de elfogadták a jelentkezését a Stipendium Hungaricum ösztöndíjra is. Ezenkívül Egyiptomba, Algériába, Törökországba is mehetett volna egyetemre. Azonban, annak ellenére, hogy „ezekben az országokban is jó színvonalú az oktatás”, az ottani politikai és gazdasági helyzet, vagy az „éghajlat” miatt nem szeretett volna ezekbe az országokba egyetemre járni. Édesapja azt mondta, „hajlandó fizetni a tandíjat is”. De Latif végül hosszas gondolkodás után, Magyarország mellett döntött. Az alapján, amit az interneten látott és olvasott az országról, elsőre nagyon tetszett neki. Noha ösztöndíjat kapott, nem azért jött elsősorban Pécsre mert „itt ingyen” tanulhatott, hanem azért, hogy megismerjen egy új kultúrát. Számára ez jelentette azt, hogy valaki nyitott a világra: „Vannak emberek, akik máshogyan élnek, mint mi. Miért ne ismerjük meg ezeket. Ezért van az, hogy a migránsok sokszor sikeresebbek, mint a helyi lakosok, mert mindkét rendszerből tanulnak. Akik nyitottak más kultúrák és emberek iránt azok többet nyernek, és sikeresebbek.”

Ami leendő szakmáját illeti, Latif a középiskola végén, amikor látta, hogy milyen jó eredményei vannak gondolkozott el azon először, hogy lehet, hogy orvosnak kellene mennie, elsősorban családjá bátorításának köszönhetően: „Mert ez egy igazán jó karrier és élet, és mások is a családban orvosként akartak látni. Így végül az orvostudomány mellett döntöttem.”

Edna és Maren

Edna és Maren az interjúk során úgy nyilatkoztak, hogy kizárólag azért döntöttek úgy, hogy külföldön folytatják tanulmányaikat, mert Norvégiában, jó jegyeik ellenére, nem kerültek be az egyetemre (Hild et al. 2018). A családjukban korábban senki nem tanult külföldön hosszabb ideig. Nekik sem igazán volt ez a fejükben egészen addig, amíg ki nem derült számukra, hogy hazájukban nagyon nehéz bekerülni az orvostudományi egyetemre a numerus clausus miatt. Maren így fogalmazott: „Soha nem gondoltam, hogy külföldre megyek, egészen a középiskola végéig. De egyáltalán nem zavar. Sok embert ismerek Norvégiában, akik ugyanezt csinálják. Szóval ez egy új kihívás, és boldog vagyok, hogy itt vagyok.”

Választott szakmájukat illetően Edna és Maren nagyon elszántak voltak (Hild et al., 2018). Mindketten úgy nyilatkoztak, hogy addig nem mennek haza, amíg be nem fejezik az egyetemet. Az első interjúk során arra is kértük őket, hogy írják le mennyire cél-orientáltak. Mindketten úgy vélték, hogy „nagyon keményen” és „elszántan” hajlandók dolgozni céljuk elérése érdekében (Hild et al. 2018). Edna így nyilatkozott magáról: „Addig nem állok meg, amíg meg nem kapom, amit akarok. Nagyon tudok magamban bízni. Ha valami nem sikerül, nem adom fel. Újra megpróbálom. Igazi versenyző alkat vagyok.”

A helyi kultúra és az emberek

Latif

Latif már Pécsre érkezésének legelső napján elkezdte megismerni közvetlen környezetét: „Látni akartam, hogy hol vagyok. Éjszaka érkeztünk, így reggelig vártam, hogy lássam, hol vagyok. Nem tudtam, merre menjek, így aztán a Zsolnay negyedben kötöttem ki (kulturális negyed Pécssett, művészeti galériákkal, koncert termekkel és kávézókkal), szép volt, néhány ember járt arra és beszélgettek. Én városi fiú vagyok, nekem ez unalmas volt. Úgy döntöttünk, bemegyünk a belvárosba. Nagyon meglepett minket a sok gyönyörű épület.” Azóta ellátogatott Szegedre, Debrecenbe, Budapestre és a Pécs környéki kis városokba. Háromszor is járt a Balatonnál. Úgy érzi, még sok mindent látnia kell:

„Több úticélom van: el kell mennem Győrbe és Egerbe. A magyar barátaim meséltek ezekről a helyekről. Néha megkérdezem őket, hova érdemes elmennem. És a legtöbben azt tanácsolják, hogy az ő városukat látogassam meg.”

Az országot járva Latif sokféle emberrel találkozott, közülük „sokan kedvesek voltak és néhányan kevésbé.” Amikor Debrecenben járt a barátjával, volt egy kínos találkozásuk egy helyi férfivel, aki ujjal mutogatott rájuk és kiabált velük. Szerencsére, a körülöttük lévők a segítségükre siettek: „Én csak mosolyogtam a férfira, aki durva szavakat mondott ránk. Ezzel egy időben voltak olyan emberek, akik csitították a férfit. Szóval, vannak még jó emberek.”

Latif szerint a legtöbb ember „hajlamos a rosszat észrevenni és nem a jó dolgokra koncentrálni”. Ezzel ellenkezőleg, ő próbálja „mindennek a jó oldalát meglátni”. Van sok magyar barátja, akiket nagyra tart, mert „őszinte” és „jó emberek”.

Latif úgy gondolta, hogy sok nemzetközi hallgató csak „egy átmeneti dologként” tekint a magyarországi életére. Ő ezzel nem értett egyet:

„Én pont fordítva gondolom. Ha 6-7 évet eltöltesz egy országban, felnőtt életed egy nagy részért, akkor az nem átmeneti. Amiben én különbözöm tőlük, hogy én kommunikálni akarok a magyarokkal. A többiek csak ennek a nehézségeit látják. Hogy nehéz a magyarokhoz közel kerülni.”

Maren és Edna

Az első interjúk alkalmával, azt is megkérdeztük a két norvég hallgatótól, hogy milyen elvárásokkal jöttek Magyarországra, és milyennek találták Pécsset. Bár még soha nem járt Magyarországon, Edna azt gondolta, hogy "nagyon koszos lesz". Maren úgy képzelte el, hogy Pécs "nem lesz olyan szép város", mert kellemetlen tapasztalatai voltak Lengyelországról, ahol az előző évben járt, és úgy gondolta, hogy „Magyarország is hasonló”.

Szerencsére az elvárásaik ellenére, Maren és Edna első benyomásai a városról pozitívak voltak. Úgy gondolták, hogy Pécs "szép", "meleg", "napos" és "tisztá". Marennek, aki egy kisvárosból származik, még Oslonál is jobban tetszett Pécs: „Itt jobb (mint Osloban). Több embert ismerek, és mivel egy idegen országban élünk, közelebb kerültünk egymáshoz. Nagyon jó itt.”

Azt is hozzátette, hogy Magyarországon „sokkal jobban” tudnak élni, mert „nagyobb a szoba, nagyobb a lakás”. Edna is hasonló gondolatokat fogalmazott meg: „Szeretem a várost, legtöbbször az embereket is (nevet). Megengedhetjük magunknak, hogy jó helyen lakjunk, jó és egészséges ételeket tudjunk vásárolni. Ez mind nagyon drága Norvégiában. Szeretek itt élni.”

Amikor Pécsről beszélgettünk az utolsó interjú során, kiderült, hogy Edna és Maren a két évvel ezelőtti megérkezésük óta még nem nézték meg a helyi nevezetességeket és Pécsen kívül sehol nem jártak még. Általában gyalog járnak otthonuktól az egyetemre, a városi könyvtárba, edzőterembe vagy a barátokkal találkoznak a belvárosban, ennyit láttak Pécsből. Mind a négy interjúban ezt azzal indokolták, hogy egyszerűen nem volt „szabadidejük”, mert állandóan tanultak, vagy azonnal hazamentek Norvégiába, ahogy letették a vizsgáikat. Az utolsó interjúban Edna hozzátette: „Mindig azt mondom magamnak, hogy majd negyedéven megteszem (városnézés). Merthogy mindig azt hiszem, hogy akkor majd több időm lesz, de valószínűleg nem. Nem vagyok az a városnéző típus, nem igazán vonz. Valószínűleg ugyanezt tenném Spanyolországban is, csak a tengerpartra járnék.”

Edna és Maren sem a helyiekkel, sem a magyar hallgatókkal nem ismerkedtek. A Magyarországon töltött első néhány hónapjuk alatt, más norvég hallgatóhoz hasonlóan, nekik is volt néhány kellemetlen élményük bolti eladókkal és taxisofőrökkel, amelyek negatívan hatottak a helyiekről kialakított véleményükre. Ezeknek a kényelmetlen helyzeteknek az egyik oka az volt, hogy a norvég hallgatók egyáltalán nem használták, mert nem is nagyon beszélték a magyar nyelvet. A másik ok az volt, hogy a helyiek „nem igazán beszéltek angolul”. Maren az első interjúban így fogalmazott: „Például az emberek az üzletekben, nagyon nem szeretnek angolul beszélni. Mérgesek rád. Egyszerűen mérgesek lesznek attól, hogy angolul kell beszélniük. Ilyenkor az eladók vagy nem válaszolnak a kérdésre, vagy legyintenek és otthagynak.”

A lányok véleménye az volt, hogy a magyarok „barátságatlanok” és „nem igazán kedvesek”, kivéve azt a kevés embert, akik beszéltek angolul és nem „boltokban” dolgoztak. Noha észrevették, hogy ha egy-két magyar szót mondanak, akkor barátságosabbak velük az eladók vagy pincérek, mégsem tartották fontosnak, hogy „néhány hétköznapi szót” is megtanuljanak magyarul. Mindketten úgy érezték, hogy a magyarok őket „elkényeztetetnek” tartják, mert ők egy „jobb módú országból” jönnek, és ezért viselkednek így velük.

Az utolsó interjúk során, amelyek a második Magyarországon eltöltött évük végén készültek, úgy tűnt, hogy Edna és Maren véleménye, ha kis mértékben is, de pozitív irányba változott, és nagyobb megértést tanúsítottak a helyiek iránt. Edna ezt így fogalmazta meg: „Senki nem kényszerített minket arra, hogy idejőjjünk. És a magyar emberek befogadtak minket és azt akarják, hogy sikerüljön elérnünk azt amiért idejöttünk. Én azt gondolom, hogy nekünk meg kell próbálnunk ezért hálásnak lenni. Akár meg is fordíthatnánk a felállást. Ha a magyarok jönnének Norvégiába és csupa rossz dolgot mondanának rólunk és egyáltalán nem szeretnének minket, hát, mi mit szólnánk. Azt gondolom, legalább meg kell próbálni nyitottnak lenni.”

Maren hasonló érzéseknek adott hangot az utolsó interjúban: „Nagyon sokat számít az, hogy beszélnek-e angolul vagy sem (a helyiek). Ha nem tudnak angolul, akkor frusztráltak

lesznek. És én ezt megértem. Azt hiszem belefáradtak abba, hogy megpróbáljanak megérteni engem, mert én sem értem őket jól.”

Kapcsolati háló

Latif

Amikor Latif 2014 októberében megérkezett Magyarországra „tutira elveszettnek érezte magát”. A Pécssett tanuló jordánok közül csak két fiút ismert, akikkel még Jordániában találkozott a Magyar Nagykövetségen, amikor a vízumát intézte. Kedvesnek tűntek és azt érezte „velük jó lehet együtt lakni”. A felvételi vizsgára előkészítő 10 hónapos kurzus alatt együtt lakott velük a kollégiumban, ahol az első emeleten jordán hallgatók voltak elszállásolva, a többi emeleten magyarok. Bár ez idő alatt főként jordánokkal barátkozott, magyar diákok felé is elkezdett nyitni, hiszen: „Az első dolog, amit tenni szeretnél, ha más országba költözöl, az az, hogy kapcsolatokat építs és barátságokat köss az ott élőkkel.”

Ennek ellenére, neki és a többi jordánnak is nehezen ment a barátkozás a magyarokkal, mert, ahogy Latif fogalmazott, a magyarok „nagyon visszahúzódoak” voltak. A jordánok a magyarokkal általában bulikban találkoztak, ahol az alkohol észrevehető módon segítette a magyaroknak ellazulni és kommunikatívabbá válni. A közös nyelv az angol volt, hiszen akkor még Latif és honfitársai nem beszéltek, illetve nem tanultak magyarul. Latif szerint az egyik ok, amiért a magyar diákok kevésbé nyitottak feléjük, hogy a magyaroknak nem volt önbizalma az angol nyelvtudásukat illetően: „Csak akkor kommunikáltunk egymással, amikor ők (a magyarok) ittak és nem foglalkoztak azzal, hogy az angoljuk gyenge volt.”

Latif elmondása szerint, kezdetben a jordán diákok próbálkoztak barátságot kötni a magyarokkal, de később ezt feladták, mert a magyarok nonverbális kommunikációjában a jordánok némi „elutasítást” véltek felfedezni: „Mi melegvérű emberek vagyunk. Szerintem ez egy biológia dolog. Vannak hideg és melegvérű emberek. Mi inkább olyanok vagyunk, mint a spanyolok, hangosak és kiabálunk, a kezünkkel gesztikulálunk. Azt gondolom, ez volt a különbség. A magyar beszéd monoton, elutasításként éljük meg, pedig lehet, hogy nem az, de mi annak érezzük.”

Mindezen élmények ellenére, ez alatt az első 10 hónap alatt Latifnak „három-négy magyar diákkal” sikerült összebarátkoznia.

Latif azt gondolta magáról, hogy egy nagyon társasági, nyitott személyiség. Sok magyar és nemzetközi barátja van. Azért csatlakozott az Erasmus programhoz is, ahol PR menedzser pozíciót töltött be, hogy „új emberekkel” találkozzon és „önkéntes munkát” tudjon végezni. Annak ellenére, hogy Latif egy nagyon befogadó és könnyen barátkozó személyiség, még számára is picit nehezkesebb volt a kapcsolatok építése más nemzetiségű hallgatókkal: „Velük (más nemzetiségű) mindig érzem hol van a komfortzónám. A spanyolok lazán elvannak másokkal, de ők is csak visszatérnek a sajátjaikhoz. Az olaszok, lengyelek ugyanígy. Mindig visszatérünk a komfortzónánkba, ahol könnyű kifejezni magunkat. Én is sok emberrel eljárrok, de a komfortzónámat a jordánok között találom meg.” Azonban ő hisz abban, hogy hasznára válik az „új kultúrák megismerése és más nemzetiségűek megismerése”.

Edna és Maren

Edna és Maren az 1+5 program keretében iratkoztak be a PTE ÁOK-ra, így azokkal a norvég barátaikkal együtt érkeztek Magyarországra, akikkel együtt járták az első évet a Bjorknes Intézetben Osloban (Hild et al, 2018). Magyarországon a többi norvég orvostanhallgató közelében laktak. Együtt jártak az egyetemre, együtt tanultak, együtt mentek bevásárolni vagy „csak úgy, átmentek egymáshoz”. Ahogy Edna az első interjú alatt elmondta, olyanok voltak, mint egy család: „Együtt vacsorázunk, együtt járunk edzeni és együtt megyünk bevásárolni is. Olyanok vagyunk egymásnak, mint a család, ha már a saját családunk nincs itt.”

Más nemzetiségű hallgatókkal való ismerkedés kapcsán Edna hozzátette: „Mi, norvégok inkább csak a norvégokkal vagy skandinávokkal, talán még a németekkel járunk össze. De nem érzem, hogy sok közös van bennünk az ázsiaiakkal, vagy irániakkal, irakiakkal.”

A harmadik és negyedik interjújában, ami a Magyarországon töltött első és második évük végén készült, Edna és Maren elmondták, hogy mindkettőjüknek sikerült új barátokat szerezniük Magyarországra érkezésük óta, azonban ezek a hallgatók is norvégok voltak. Ennek egyik oka az volt, hogy általában olyan bulikba jártak, amiket norvégok rendeztek, ahol más norvégokkal és „talán németekkel” beszélgettek. Amikor arról kérdeztük, szeretne-e más nemzetiségű hallgatókkal megismerkedni, Edna így felelt: „Azt hiszem, engem nem igazán vonz, hogy más országokból érkezett hallgatókkal ismerkedjek meg, és hát van sok norvég barátom. Ha nem lenne itt sok norvég, akkor igen, barátkoznék, hiszen barátokra szüksége van az embernek. Szóval, akkor talán, igen. De, úgy érzem, mi norvégok a norvégokkal járunk össze, a németek a németekkel. Mivel egy másik országban élünk, sokkal inkább húz a szívünk a többi norvéghoz, mert így egy kicsit otthon érezzük magunkat.”

Amellett, hogy úgy érzik kevés közös van bennük és a más országokból jövő diákokban, és kevésbé érzik komfortosan magukat a társaságukban, megneveztek még egy okot, amiért nincsenek külföldi barátaik: nem volt idejük társaságba járni a sok tanulás miatt. Ahogy Maren fogalmazott: „Nehéz barátkozni. Elmész az egyetemre, aztán hazamész és tanulsz. Úgy érzem, a legközelebbi barátaimmal sem tudok annyi időt tölteni, amennyit szeretnék, mert mindig azt érzem, hogy tanulnom, készülnöm kell valamire. És ahogy halad a szemeszter, egyre rosszabb, folyton tanulni kell. Nincs idő társasági életre.”

Ednának is hasonló tapasztalatai: „Sokkal kevesebb idő jutott a társasági életre, mert folyton neuro-anatómiát tanultam. Nem is tudom, talán napi 10 órát tanultam. Nem is tudom, talán 4 hónapon keresztül.”

A magyar nyelv ismerete

Latif

Latif a magyar nyelvet illetően úgy nyilatkozott, hogy nagyon „kellemetlen lenne” számára, ha hat, Pécsen eltöltött év után azt kellene mondania az édesapjának, hogy „csak kicsit beszél magyarul”. A Magyarországon eltöltött első egy- két évben azonban „csak olyan öt” körül volt a motivációja a 10-es skálán. Úgy érezte akkor, hogy „még lesz idő ezzel foglalkozni” később. Aztán „másod-harmad év környékén” a motivációja felment kilencre. De nem az orvosi szaknyelv, hanem az általános magyar nyelv kezdte érdekelni elsősorban. Ezt így indokolta: „Magyar orvosi szaknyelv nem elég. Ha beteg azt mondja pizzát evett a lányával tegnap este, az nem orvosi dolog, mégis kapcsolatban állhat a tüneteivel.”

Amikor a magyar orvosi szaknyelvi záróvizsgát sikerült ötös osztályzattal elvégeznie, akkor először megkönnyebbült, hogy „jól van, akkor már tudok magyarul”. De amikor elkezdte a klinikai gyakorlatait harmad évben, ráeszmélt, hogy nagyon keveset ért abból, amit a magyar betegek mondanak: „A magyarok nem egy nyitott nemzet. De ha megkérdezik tőlük, hogy vannak, akkor az egész élettörténetüket elmondják. Ez volt az, amikor teljesen kiakadtam.”

Ezután döntött úgy, hogy harmadév végén nem megy haza, hanem itt tölti a nyári gyakorlatát Magyarországon, hogy javítsa a nyelvtudását. De a mindennapjaiban is zavarta, hogy nem tudott kommunikálni a magyar emberekkel. „Harmadévben már azért benne vagy a helyi életben, fizetni kell a számlákat elmenni a boltba, vagy például el kell vinned az autódat szerelőhöz. És ilyenkor azt gondolod, istenem bár csak tudnék magyarul.”

Edna és Maren

Ahogy már korábban említettük, a PTE ÁOK-n minden külföldi diák tanulmányainak első két évében magyar orvosi szaknyelvet tanul. Az időkeret igen korlátozott, mivel a harmadik tanévtől kezdődő klinikai gyakorlatokon a hallgatóknak már magyar nyelven kell a betegek kórtörténetét felvenni. Ezért az általános magyar nyelv oktatására nem jut idő. A 1+5 program norvég diákjai, szemben a többi külföldi hallgatóval, már egy év magyar tanulás után érkeznek Magyarországra. Azonban, mivel a hangsúly a szaknyelven van, az interjúk azt mutatták, hogy Edna és Maren még a legegyszerűbb mindennapi helyzetben sem tudtak – például egy eladóval vagy pincérrel – magyarul kommunikálni. Az első interjúkból az is kiderült, hogy gyakran a Google Fordító applikációt vették igénybe, kisebb- nagyobb sikerrel, amikor angol nyelven nem beszélő magyarokkal kellett megértenni magukat. Edna később az interjú során elmondta, hogy ha lesz ideje, szívesen tanulna „több magyart”, de csak „akkor, ha ez nem vesz más tantárgytól el időt”.

Az utolsó interjúk eredményei azt mutatták, hogy a Magyarországon eltöltött első év végére Edna és Maren általános magyar nyelvtudása egyáltalán nem javult. Válaszaikból kiderült, hogy hasonlóan a megérkezésük utáni időszakhoz, később is csak köszönéskor használták a magyar nyelvet. Azért, hogy az ebből adódó esetleges problémákat elkerüljék, inkább olyan éttermekben ettek, olyan boltokban vásároltak vagy olyan taxi vállalatot hívtak, ahol az alkalmazottak beszéltek angol nyelven. Ha például pizzát akartak rendelni,

olyan cégnél tették ezt, ahol a rendelés leadható interneten keresztül, azaz nem kell senkivel sem beszélniük. Végső esetben felsőbb éves norvég hallgatók segítségét kérték, akik szintén nem beszéltek magyarul, de már tapasztaltabbak voltak. Ami az okokat illeti, Maren válasza jól tükrözi mindkettőjük hozzáállását a magyar nyelvtanuláshoz: „Mert olyan sok más dolgot kell tanulnunk. És úgy gondolom, nem szükséges magyart használni. Olyan sok időt vesz igénybe egy nyelv elsajátítása, amit mellesleg 5 év múlva, amikor végzünk, soha nem fogunk használni.”

Ednát és Marent arról is megkérdeztük, hogy mennyire motiváltak a magyar orvosi szaknyelv tanulása terén. Edna motivációja igen alacsony volt, hármásra értékelte az 1-10 skálán. Az ő esetében már a kezdetekben is csak az osztályzat számított elsősorban: „Jó jegyet akarok. Nem akarok csak épp átmenni a vizsgán. De ennyi, nem akarok többet. Annyi más dolog van, amit tanulni és olvasni kell, és ezek sokkal fontosabbak.”

Maren ezzel szemben nagyon motivált volt már magyarországi tanulmányai legelején. Ő belátta, hogy miért is fontos ez számukra: „Úgy gondolom, nyolcas a motivációm. Igazán meg akarom tanulni. De legalábbis elég jó akarok lenni ahhoz, hogy tudjak a betegekkel kommunikálni. De sajnos, csak kevés időnk van erre. Annyi mást kell csinálnunk.”

Maren lelkesedése kitartott az első év végéig, amikor szintén nyolcasra értékelte a motivációját, és az orvosi magyar elsajátítását továbbra is hasznosnak gondolta céljai elérése érdekében: „Nem akarok kellemetlen helyzetbe kerülni a kórházban a magyar tudásom miatt. Azt hiszem, ettől félek a legjobban. És a legtöbbet akarom kihozni a klinikai gyakorlatokból.”

Edna esetében egy pici javulás volt megfigyelhető. Hármáról ötösre növekedett az első év végére a motivációja. A válaszaiból úgy tűnt azonban, hogy továbbra is elsősorban a jó jegyek miatt tanult többet: „Amikor valami mást akarok tanulni, akkor persze idegesítő, hogy ezzel (magyar orvosi szaknyelv) kell foglalkoznom. De ugyanakkor olyan jó, amikor jó jegyet kapok. De ez akkor is csak egy kötelesség, egy kényszer, amit teljesítenem kell.”

Az utolsó interjúk Ednával és Marennel az egyetemen eltöltött harmadik évük végén zajlottak, amikor már túl voltak a belgyógyászati klinikai kurzusaikon, ahol magyar betegekkel is beszéltek. Mindketten úgy nyilatkoztak, hogy a „kérdés feltevés az ment”, mivel azokat „bemagolták” és az órák előtt átnézték. A problémák a válaszok megértéséből adódtak. De ezt is megoldották. Maren erről így számolt be: „Nagyon gyorsan beszéltek (magyar betegek). És amikor mondjuk például azt kezdték el mondani, hogy hogyan sérültek meg, például „Éppen a konyhában voltam és ezt és ezt csináltam”, na ezt nem értettem. De voltak kulcsszavak, tünetek és időpontok, amiket tanultunk és megértettem, azokra vissza tudtam kérdezni, és nagyjából összeraktam a képet.”

Sok esetben 4-5 hallgatóra jutott egy beteg, így tudtak egymásnak segíteni és együtt megoldani a feladatot. Próbáltak szemeszter elején felvenni úgynevezett „Clinical Hungarian” kurzusokat, de nem tudták beilleszteni az órarendjükbe. Úgy tűnt az egyetemen kívüli is jól elboldogultak „a magyar nyelv használata nélkül”. Edna így fogalmazott: „Az az igazság, hogy a nap legnagyobb részében az egyetemen vagyunk, a körül forog az életünk. És az meg most már nagyon kialakult, nem nagyon vannak problémáink, és ha igen, mindenki tud angolul. Ezért nagyon nem is jut eszünkbe, hogy kellene még magyart tanulni.”

Konklúzió

A tanulmány kettő norvég és egy jordán orvostanhallgatóval végzett, kvalitatív, feltáró jellegű esettanulmány eredményeit mutatja be. A norvég Edna és Maren a PTE ÁOK 1+5 elnevezésű, angol nyelvű programján kezdték meg második évüket Pécsen a vizsgálat kezdetekor. Magyarországon ez volt az első évük, mivel a program hallgatói orvosi tanulmányaik első évét az oslói Bjorknes Intézetben végzik el. Latif Jordániából érkezett Pécsre a Stipendium Hungaricum ösztöndíjasaként a PTE ÁOK angol programjára. Vizsgálatunk idejében már negyedéves orvostanhallgató volt. A tanulmány során Latiffal egyszer, Ednával és Marennel négy alkalommal készítettünk interjút: a Magyarországon eltöltött első évük kezdetén, 6 hónappal Magyarországra érkezésük után, az első évük végén és a Magyarországon töltött második évük végén. Az interjúk során a résztvevők külföldi tanulmányaikkal kapcsolatos benyomásaikra, tapasztalataikra voltunk kíváncsiak. A következő kérdésekre kerestük a válaszokat: 1) mi motiválta őket abban, hogy külföldi egyetemet válasszanak, 2) mennyire volt fontos számukra a választott szakmájuk, 3) milyen volt a kapcsolati hálózatuk, 4) hogyan viszonyultak a magyar nyelvhez és kultúrához, és 5) mennyire voltak motiváltak a magyar orvosi szaknyelv elsajátítását illetően.

Latif, a negyedéves jordán orvostanhallgató, ösztöndíjas hallgatóként érkezett Pécsre. Saját akaratából, minden kényszer nélkül döntött úgy, hogy Pécsen folytatja felsőfokú tanulmányait. Az interjú során adott válaszaiból az is kiderült, hogy családjában és a környezetében élők körében nem ritka, hogy a fiatalok határon túli egyetemeken tanulnak tovább. Talán ezeknek köszönhetően, Latif nagyon nyitottnak bizonyult a világra és más kultúrákra. Ednával és Marennel szemben ő nem teherként élte meg a hazájától messze eltöltött időszakot. Úgy vélte, hogy más emberek és kultúrák megismerésével sokat tanulhat, és ezáltal sikeresebb lehet az életben. Ennek megfelelően igyekezett megismerni új környezetét már ideérkezésének első pillanatában, és azóta is járta az országot, ha ideje engedte. Ahogyan a hasonló vizsgálatok eredményei (lásd irodalmi áttekintő) is jól mutatták, ennek a hozzáállásnak köszönhetően, Latifnak sikerült számos magyar és a többi országból érkező diákkal megismerkednie és barátságot kötnie. Ő is megtapasztalta, hogy nehéz volt egy nagyon különböző kultúrából érkező fiatalként a helyiekkel kommunikálni és megismerkedni, de mivel ő ennek az elejétől kezdve hasznát látta, hajlandó volt kompromisszumokat kötni, „kilépni a komfort zónájából”, és mindent megtenni, hogy mégis sikerüljön. Az irodalmi áttekintőben szereplő tanulmányok eredményeinek megfelelően, ez a fajta „húzó” motiváció a külföldi tanulmányutat illetően és pozitív attitűd a fogadó ország és lakosainak irányába, a magyar nyelv elsajátítása terén is pozitív eredményeket hozott. Annak ellenére, hogy az egyetemi tanulmányait, a klinikumot kivéve, angolul végezte, és a magyar nyelv nem tartozik a világnyelvek közé, igyekezett mindent megtenni, hogy azt minél jobban elsajátítsa. Ezt a fajta intellektuális igényt az otthoni környezet is elősegítette, hiszen, ahogy Latif fogalmazott, szégyellné, ha hat év után úgy térne haza Magyarországról, hogy alig beszél a nyelvet. Ednához és Marennel hasonlóan ő is szerette volna megérteni a magyar betegeket. De míg a két norvég lány ezt elsősorban egy feladatnak tekintette, és igyekezett kiutat keresni és lehetőleg minél kevesebb magyar nyelvtudással megoldani ezeket a helyzeteket, addig Latif vette a fáradságot és igyekezett minél jobban megtanulni magyarul. Ennek érdekében még egy nyári szünetet is hajlandó volt

eltölteni Magyarországon, ahelyett, hogy családjával töltötte volna Jordániában. Jó értelemben vett kíváncsisága nem csak a betegekre terjedt ki. Latif „kommunikálni” akart a magyar emberekkel, tanulni tőlük, hogy hat év után „gazdagabban” térhessen haza.

Hasonlóan egy másik norvég orvostanhallgatókkal végzett vizsgálat (Hovdhaugen & Wiers-Jenssen, 2017) eredményeihez, Edna és Maren esetében is toló motivációs tényezők játszottak szerepet abban, hogy külföldön végezzék el egyetemi tanulmányaikat. A numerus clausus miatt, jó eredményeik ellenére, nem kerültek be a norvég orvostudományi egyetemre. Azaz, szemben Latiffal, ők szükségszerűségből döntöttek úgy, hogy egy másik országban végzik el egyetemi tanulmányaikat. Ennek a kényszerítő erőnek köszönhetően külföldi tanulmányaik elejétől kezdve elzárkóztak a fogadó országuk kultúrájától és az ott élő emberektől. Alacsony elvárásokkal, sok norvég ismerőssel és barátal együtt érkeztek Magyarországra tanulmányaik második évének az elején. Pécs városa szerencsére az első pillanatban megtetszett nekik. Ennek ellenére, az itt eltöltött két év alatt sem alakult ki bennük az az igény, hogy megismerjék a helyi nevezetességeket, mert elmondásuk szerint vagy tanultak, vagy amint lehetett hazautaztak Norvégiába. Mindennapjaikat a többi norvég orvostanhallgatóval töltötték. A többi külföldi vagy magyar orvostanhallgatóval, kivéve a német nemzetiségűeket, nem találták a közös hangot. Honfitársaik társaságában jobban „otthon” érezték magukat itt Magyarországon. Mindez, ahogy ők maguk is elmondták, valószínűleg nem így alakult volna, ha nem lett volna ilyen sok norvég körülöttük, „hiszen barátokra szüksége van az embernek”. Mindezek az eredmények azt demonstrálták, hogy a kezdeti kényszerűség érzés, hogy Magyarországon kell, hogy tanuljanak ahhoz, hogy a vágyott orvosi pályára léphessenek, a későbbi években sem enyhült. Folyamatosan vágyakoztak saját hazájuk után, és próbálták az otthoni légkört megteremteni itt Magyarországon. Az irodalom ezt a fajta kizárólagos kapcsolati hálózatot és elzárkózást a fogadó országtól a külföldi mobil hallgatók ’gettó’ szindrómájának nevezi (Wiers-Jenssen, 2008). A korábbi tanulmányok (lásd irodalmi áttekintő) eredményei azt mutatták, hogy ez a fajta „toló” motiváció a külföldi tanulmányokat illetően, és zárkózottság a célnyelvi közösség és kultúra irányába jelentősen csökkenti a célnyelv elsajátítása iránti elköteleződést. Ednánál és Marennél is ez volt megfigyelhető. A magyar nyelvet külön nyűgnek, kötelezettségnek érezték, amelyet, ha nem Magyarországon kellene elvégezniük az orvosi egyetemet, nem is kellene tanulniuk. Noha a második magyarországi évük végére már nagyobb megértést tanúsítottak a helyiek irányába, ez még nem volt elegendő, ahhoz, hogy változtassanak a már jól bevált, magyar nyelv nélküli, kommunikációs stratégiájukon. Ezt az is jól mutatja, hogy annak ellenére, hogy öt évet töltenek majd el Magyarországon, nem akartak néhány hétköznapi kifejezést sem megtanulni magyarul, amely esetleg megkönnyítené a kommunikációt a helyiekkel. Ez a körülmény gyakran kellemetlen szituációkat is eredményezett, amely tovább rontotta véleményüket a magyarokról. De megoldásként inkább elkerülték azokat a helyeket és helyzeteket, ahol a magyar nyelv hiánya problémákat okozott volna. A klinikai gyakorlatok során azonban elkerülhetetlen volt számukra a magyar nyelv használata. Mivel céltudatos és kitartó lányokról van szó, teljesítették a minimumot a magyar nyelvet illetően, de nem többet, ahhoz hogy a tanulmányi követelményeket teljesíteni tudják.

A vizsgálatunk eredményei természetesen nem általánosíthatók. Ez azonban nem is volt célja kutatásunknak. Mivel a Magyarországon tanuló, külföldi orvostanhallgatók magyar nyelvtanulással kapcsolatos attitűdjei a ritkán kutatott témák közé tartozik, kvalitatív, feltáró jellegű megközelítést alkalmaztunk. Célunk a résztvevők véleményének, benyomásainak és tapasztalatainak a felderítése volt, és hogy ezek alapján kérdéseket, ötleteket és hipotéziseket fogalmazzunk meg a további kutatásainkhoz. A kutatás következő lépésében szeretnénk további külföldi orvostanhallgatóval is interjúkat készíteni, hogy még többet megtudjunk arról, mi motiválja a Magyarországon tanuló orvostanhallgatókat a magyar nyelv elsajátításában. Hosszútávú tervünk, hogy a kapott eredmények alapján olyan módszereket és technikákat dolgozzunk ki, amelyek segítségével mi, nyelvtanárok, növelni tudjuk hallgatóink magyar nyelv elsajátítása iránti elkötelezettségét.

Irodalomjegyzék

- Allen, H. W. (2010). Language-Learning Motivation During Short-Term Study Abroad: An Activity Theory Perspective. *Foreign Language Annals*, 43(1), 27–49. <https://doi.org/10.1111/j.1944-9720.2010.01058.x>
- Bradley, J. (2003). *Formulaic language in learner discourse: How study abroad affects oral production* (Thesis). University of Tennessee. https://trace.tennessee.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=6654&context=utk_graddiss
- Carroll, J. B. (1967). Foreign Language Proficiency Levels Attained by Language Majors Near Graduation from College. *Foreign Language Annals*, 1(2), 131–151. <https://doi.org/10.1111/j.1944-9720.1967.tb00127.x>
- Creswell, J. W. (2008). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches, 3rd Edition* (3rd ed.). SAGE Publications, Inc.
- Dewey, D. P. (2008). Japanese Vocabulary Acquisition by Learners in Three Contexts. *Frontiers: The Interdisciplinary Journal of Study Abroad*, 15(1), 127–148. <https://doi.org/10.36366/frontiers.v15i1.223>
- Dewey, D. P. (2004). A Comparison of Reading Development by Learners of Japanese in Intensive Domestic Immersion and Study Abroad Contexts. *Studies in Second Language Acquisition*, 26(02), 303–327. <https://doi.org/10.1017/s0272263104262076>
- Díaz-Campos, M. (2006). The effect of style in second language phonology: An analysis of segmental acquisition in study abroad and regular-classroom students. In C. A. Klee & T. L. Face (Eds.), *Selected proceedings of the 7th conference on the acquisition of Spanish and Portuguese as first and second languages* (pp. 26–39). Cascadilla Proceedings Project.
- Dörnyei, Z. (2007). *Research Methods in Applied Linguistics* (Oxford Applied Linguistics). Oxford University Press.
- Eurostat. (2018). Internationally mobile students in the EU. [https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20181116-1#:text=There%20were%20at%20least%201.6,Union%20\(EU\)%20in%202016.&text=There%20were%20limited%20data%20on,Slovenia%2C%20Germany%20and%20the%20Netherlands](https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20181116-1#:text=There%20were%20at%20least%201.6,Union%20(EU)%20in%202016.&text=There%20were%20limited%20data%20on,Slovenia%2C%20Germany%20and%20the%20Netherlands).
- Freed, B. F., Segalowitz, N., & Dewey, D. P. (2004). Context of Learning and Second Language Fluency in French: Comparing Regular Classroom, Study Abroad, and 261 Intensive Domestic Immersion Programs. *Studies in Second Language Acquisition*, 26(02), 275–301. <https://doi.org/10.1017/s0272263104262064>
- Freed, B. F. (1995). *Second Language Acquisition in a Study Abroad Context*. John Benjamins Publishing Company.
- Guntermann, G. (1995). The Peace Corps Experience. In B. F. Freed (Ed.), *Second Language Acquisition in a Study Abroad Context (Studies in Bilingualism)* (pp. 149–170). John Benjamins Publishing Company.
- Hild, G., Csongor, A. & Németh, T. (2018). Motivation and social networking in a study abroad context, *Porta Lingua*, 311-322.

- Hovdhaugen, E. - Wiers-Jenssen, J. (2017): *Norske gradsstudenter i utlandet: Hvorfor reiser de ut, og hvor søker de informasjon?* [Norwegian graduate students abroad: Why do they leave and where do they seek information?] Arbeidsnotat. Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning NIFU
- Isabelli-Garcia, C. (2006). Study abroad social networks, motivation and attitudes: Implications for second language acquisition. In E. E. Churchill & M. A. DuFon (Eds.), *Language Learners in Study Abroad Contexts* (pp. 231–258). Multilingual Matters.
- Kinginger, C. (2008). Language Learning in Study Abroad: Case Studies of Americans in France. *The Modern Language Journal*, 92, 1–124. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4781.2008.00821.x>
- Mazzarol, T. - Soutar, G. (2002): Push-pull factors influencing international students' destination choice. *International Journal of Educational Management*. 16. 82-90.
- Mackey, A., & Gass, S. M. (2015). *Second Language Research* (2nd ed.). Routledge
- Organisation For Economic Cooperation And Development (OECD) (2018): *Education at a Glance*. OECD indicators, Paris: Organisation for Economic Cooperation and Development.
- Segalowitz, N., & Freed, B. F. (2004). Context, Contact, and Cognition in Oral Fluency Acquisition: Learning Spanish in At Home and Study Abroad Contexts. *Studies in Second Language Acquisition*, 26(02), 173–199. <https://doi.org/10.1017/s0272263104262027>
- Stevens, J.J. (2001). *The acquisition of L2 Spanish pronunciation in a study abroad context*. (Thesis) University of Southern California. <http://digitallibrary.usc.edu/cdm/ref/collection/p15799coll16/id/86590>
- Tanaka, K. (2007). Japanese Students' Contact with English Outside the Classroom during Study Abroad. *New Zealand Studies in Applied Linguistics*, 13(1), 36–54. <https://search.informit.org/doi/abs/10.3316/informit.384373285108439>
- Wiers-Jenssen, J. (2008). *Student mobility and the professional value of higher education from abroad*. PhD dissertation
- Wiers-Jenssen, J. (2003). Norwegian students abroad. Experiences of students from a linguistically and geographically peripheral European country. *Studies in Higher Education*. 28. 391-411